

Predsjednički

PODSJETNIK

**ZA RAD BIRAČKIH ODBORA
NA IZBORIMA ZA PREDSJEDNIKA
REPUBLIKE HRVATSKE**

**na biračkim mjestima u Republici Hrvatskoj
(osim na posebnim biračkim mjestima)**

SADRŽAJ

I. UVOD	3
II. IZBORNI MATERIJAL KOJEG ĆE DOBITI BIRAĀKI ODBOR	4
III. RAD BIRAĀKOG ODBORA PRIJE POĀETKA GLASOVANJA	5
1. Uređenje biraĀkog mjesta	5
2. Priprema biraĀkog odbora za poĀetak glasovanja	5
3. Organizacija rada biraĀkog odbora	6
IV. OTVARANJE BIRAĀKOG MJESTA	6
V. RAD BIRAĀKOG ODBORA ZA VRIJEME GLASOVANJA	7
1. Općenito	7
2. Utvrđivanje identiteta biraĀa i postojanja biraĀkog prava	7
2.1. Utvrđivanje identiteta biraĀa	7
2.2. Utvrđivanje prava glasovanja biraĀa tom biraĀkom mjestu	7
3. Naputak biraĀcima o naĀinu glasovanja	8
4. Glasovanje biraĀa s invaliditetom, nepisмениh biraĀa, slijepih biraĀa te biraĀa koji nisu u mogućnosti pristupiti na biraĀko mjesto	9
4.1. Glasovanje uz pomoć druge osobe	9
4.1.1. Glasovanje slijepih biraĀa	9
4.2. Glasovanje biraĀa koji nisu u mogućnosti pristupiti biraĀkom mjestu	9
4.2.1. Dostava obavijesti biraĀkom odboru o nemogućnosti pristupa biraĀa biraĀkom mjestu	9
4.2.2. Postupanje biraĀkog odbora nakon zaprimanja obavijesti o nemogućnosti pristupa biraĀa biraĀkom mjestu i glasovanje biraĀa koji ne može pristupiti biraĀkom mjestu	10
4.2.3. Postupanje biraĀkog odbora nakon povratka na biraĀko mjesto	10
4.2.4. Glasovanje biraĀa ispred biraĀkog mjesta	11
5. Postupak s punom glasaĀkom kutijom za vrijeme glasovanja	11
VI. ZATVARANJE BIRAĀKOG MJESTA	11
VII. POSTUPCI BIRAĀKOG ODBORA NAKON ZATVARANJA BIRAĀKOG MJESTA	12
1. Općenito	12
2. Utvrđivanje rezultata glasovanja na biraĀkom mjestu	13
2.1. Postupanje biraĀkog odbora prije otvaranja glasaĀke kutije	13
2.2. Postupanje biraĀkog odbora nakon otvaranja glasaĀke kutije	13
VIII. DOSTAVA IZBORNOG MATERIJALA NADLEŽNIM IZBORNIM POVJERENSTVIMA NAKON UTVRĐIVANJA REZULTATA GLASOVANJA	15
IX. PROMATRAĀI	15
1. Pravo promatranja	15
2. Prava i obveze promatraĀa	16
3. Prava i obveze biraĀkog odbora	17
X. PONOVLJENI IZBORI ZA PREDSJEDNIKA REPUBLIKE HRVATSKE	18
1. Izborni materijal za ponovljeni izbor za predsjednika Republike Hrvatske	18
2. Rad biraĀkog odbora u ponovljenom izboru za predsjednika Republike Hrvatske	18
3. PromatraĀi u ponovljenom izboru za predsjednika Republike Hrvatske	18

I. UVOD

Izbori za predsjednika Republike Hrvatske (dalje: izbori) održat će se **u nedjelju, 22. prosinca 2019.**

Podsjetnik za rad biračkih odbora na izborima za predsjednika Republike Hrvatske na biračkim mjestima u Republici Hrvatskoj (osim na posebnim biračkim mjestima) (dalje: Podsjetnik) izrađen je radi pripreme biračkih odbora za provedbu glasovanja te osiguravanja pravilnosti i tajnosti glasovanja na biračkim mjestima na navedenim izborima.

Ovaj Podsjetnik temelji se na Zakonu o izboru predsjednika Republike Hrvatske, Zakonu o registru birača, Obvezatnim uputama Državnog izbornog povjerenstva Republike Hrvatske (dalje: Državno izbornog povjerenstvo) broj P VI o načinu glasovanja birača s invaliditetom, nepismenih birača, slijepih birača te birača koji nisu u mogućnosti pristupiti na biračko mjesto od 14. studenoga 2019., Obvezatnim uputama broj P VII o pravima i dužnostima promatrača od 14. studenoga 2019. i Obvezatnim uputama broj P VIII o načinu uređenja biračkog mjesta od 14. studenoga 2019.

Navedeni zakoni i obvezatne upute Državnog izbornog povjerenstva objavljeni su u „Narodnim novinama“ i na mrežnoj stranici Državnog izbornog povjerenstva www.izbori.hr.

Birački odbor dužan je Podsjetnik dobro proučiti i koristiti ga za vrijeme rada.

Napomena: Izrazi u ovom Podsjetniku koji imaju rodno značenje odnose se jednako na muški i ženski rod bez obzira u kojem su rodu navedeni.

II. IZBORNI MATERIJAL KOJEG ĆE DOBITI BIRAĀKI ODBOR

Općinsko odnosno gradsko izborno povjerenstvo dostavit će svakom biraĀkom odboru na svom podruĀju sljedeći izborni materijal i pribor za glasovanje:

1. IZBORNI MATERIJAL:

• Izvatke iz popisa biraĀa:

- 1) izvadak iz popisa biraĀa oznaĀen oznakom „A“ na kojem su navedeni biraĀi koji će na tom biraĀkom mjestu glasovati prema mjestu prebivališta (dalje: izvadak iz popisa biraĀa „A“)
- 2) izvadak iz popisa biraĀa oznaĀen oznakom „B“ na kojem su navedeni biraĀi koji su privremeno ispisani (dalje: izvadak iz popisa biraĀa „B“)
- 3) evidencija privremeno upisanih biraĀa „C“ na kojem su privremeno upisani biraĀi koji glasuju izvan mjesta prebivališta (dalje: izvadak iz popisa biraĀa „C“) ili prazan obrazac oznaĀen oznakom „C“

- **GlasaĀke listiće** za izbor predsjednika Republike Hrvatske
- **Oglas s listom kandidata** za predsjednika Republike Hrvatske
- **Obrasce zapisnika** o radu biraĀkog odbora za izbor predsjednika Republike Hrvatske OP-9 i prijepise zapisnika o radu biraĀkog odbora.

Uz navedeni izborni materijal, nadleĀno izborno povjerenstvo predat će nadleĀnim biraĀkim odborima zaprimljene zahtjeve biraĀa za glasovanje izvan biraĀkog mjesta.

2. PRIBOR ZA GLASOVANJE:

- GlasaĀku kutiju
- Za svaku glasaĀku kutiju:
  1. sigurnosne naljepnice
  2. trobojni konac
  3. shema sklapanja glasaĀke kutije i
  4. grb Republike Hrvatske
- Paravane
- Više kemijskih olovaka
- Više grafitnih olovaka
- Više listova bijelog papira
- Više omotnica, a osobito za:
  1. neupotrijebljene glasaĀke listiće
  2. nevaĀeće glasaĀke listiće
  3. glasaĀke listiće kojima se glasovalo izvan biraĀkog mjesta
  4. potvrde za glasovanje izvan mjesta prebivališta
- Više koĀuljica (presavijeni A3 papir) za vaĀeće glasaĀke listiće.

BiraĀki odbor preuzet će izborni materijal i pribor za glasovanje od općinskog odnosno gradskog izbornog povjerenstva u pravilu dan prije odrĀavanja izbora.

Predsjednik odnosno zamjenik predsjednika biraĀkog odbora potpisat će potvrdu o preuzimanju izbornog materijala i pribora za glasovanje.

III. RAD BIRAČKOG ODBORA PRIJE POČETKA GLASOVANJA

1. Uređenje biračkog mjesta

Predsjednik i članovi biračkog odbora odnosno njihovi zamjenici (dalje: članovi biračkog odbora) uređuju prostoriju za glasovanje na biračkom mjestu, u pravilu, večer prije dana izbora.

Članovi biračkog odbora moraju **najkasnije jedan sat** prije početka glasovanja doći na biračko mjesto, u prostoriju u kojoj će se glasovati i, ako to nisu učinili dan ranije, uređuju prostoriju za glasovanje.

Birački odbor provjerit će je li sav promidžbeni materijal uklonjen s biračkog mjesta i iz njegove neposredne blizine (u krugu od oko 50 metara). Ako promidžbeni materijal nije uklonjen s biračkog mjesta i iz njegove neposredne blizine, u tom slučaju će navedeni promidžbeni materijal bez odlaganja, i ako je to moguće, ukloniti birački odbor.

Birački odbor dužan je, neposredno prije otvaranja biračkog mjesta, na biračima vidljivom mjestu ispred prostorije u kojoj će se glasovati, istaknuti **oglas s listom kandidata za predsjednika Republike Hrvatske**.

U prostorijama u kojima će se glasovati mogu se isticati samo državni simboli kao što su grb Republike Hrvatske, zastava Republike Hrvatske te obilježja županija, gradova, odnosno općina sukladno njihovom statutu.

Svako biračko mjesto mora biti u posebnoj prostoriji za glasovanje, koja mora biti uređena na način da se osigura tajnost glasovanja paravanima ili sličnim sredstvima tako da nitko u prostoriji ne može vidjeti kako je birač popunio glasački listić.

2. Priprema biračkog odbora za početak glasovanja

Birački odbor pregledat će zaprimljeni izborni materijal i pribor za glasovanje pri čemu će:

- **provjeriti** jesu li zaprimljeni odgovarajući izvadci iz popisa birača i **utvrditi** je li svaki zaprimljeni izvadak zaključen rednim brojem, potpisan te ovjeren od strane nadležnog ureda državne uprave (*iznimno, na biračko mjesto može biti dostavljen neovjeren samo prazan obrazac označen oznakom,,C“*)
- **utvrditi** broj zaprimljenih glasačkih listića
- **utvrditi** broj zaprimljenih obrazaca zapisnika o radu biračkog odbora (OP-9) te prijepisa zapisnika o radu biračkog odbora
- **provjeriti** je li zaprimljena glasačka kutija te sigurnosne naljepnice (2 komada), trobojni konac, shema sklapanja glasačke kutije i grb Republike Hrvatske

- **pregledati** glasačku kutiju i nakon što se uvjere da je glasačka kutija prazna, na mjestu na kojem se otvara **zatvoriti** sigurnosnom naljepnicom (na način kako je to objašnjeno u priloženoj shemi uz glasačku kutiju)
- **na prednju stranu glasačke kutije** istaknuti glasački listić za izbor predsjednika Republike Hrvatske
- **pomiješati** glasačke listiće **tako da nisu složeni po serijskim brojevima i lepezasto ih postaviti na stol na način da se ne vidi serijski broj glasačkog listića**
- **staviti kemijske olovke** (ne grafitne olovke!) na svako mjesto na kojemu će birači glasovati.

Birač popunjava glasački listić isključivo kemijskom olovkom!

3. Organizacija rada biračkog odbora

Prije početka rada, predsjednik, odnosno zamjenik predsjednika biračkog odbora organizirat će rad biračkog odbora na način da:

- jedan član biračkog odbora utvrđuje identitet birača i provjerava je li birač upisan u izvadak iz popisa birača za biračko mjesto i zaokružuje redni broj ispred imena i prezimena birača koji je pristupio glasovanju u odgovarajućem izvratku iz popisa birača.

- drugi član biračkog odbora uručuje glasački listić biraču i objašnjava način glasovanja

- treći član biračkog odbora brine da birač glasački listić ubaci u glasačku kutiju te nadzire birače koji čekaju u redu za glasovanje.

Ako to dopuštaju mogućnosti (istovremena prisutnost više članova biračkog odbora na biračkom mjestu), može se za obavljanje navedenih poslova odrediti i više osoba koje će **zajednički** obavljati pojedine poslove.

IV. OTVARANJE BIRAČKOG MJESTA

Biračko mjesto otvara se u 7,00 sati.

V. RAD BIRAČKOG ODBORA ZA VRIJEME GLASOVANJA

1. Općenito

Glasovanje traje neprekidno od 7,00 do 19,00 sati 22. prosinca 2019.

U 19,00 sati zatvara se biračko mjesto, ali će se biračima koji su se tada zatekli na biračkom mjestu omogućiti glasovanje i nakon 19,00 sati.

Na biračkom mjestu moraju neprekidno biti nazočna najmanje tri člana biračkog odbora.

Predsjednik biračkog odbora dužan je i ovlašten osigurati red i mir na biračkom mjestu za vrijeme glasovanja, kao i nakon zatvaranja biračkog mjesta.

Ako je to nužno radi očuvanja reda i mira te radi nesmetanog odvijanja glasovanja, predsjednik biračkog odbora može zatražiti pomoć policije.

Nitko, osim pripadnika policije na poziv predsjednika biračkog odbora, ne smije doći na biračko mjesto naoružan.

2. Utvrđivanje identiteta birača i postojanja biračkog prava

2.1. Utvrđivanje identiteta birača

Predsjednik biračkog odbora, odnosno od njega ovlašteni član biračkog odbora **zadužen za provjeru** birača, utvrđuje identitet birača i provjerava ima li birač pravo glasovati na tom biračkom mjestu.

Identitet birača utvrđuje se uvidom u:

- osobnu iskaznicu
- putovnicu
- vozačku dozvolu odnosno
- koju drugu **javnu ispravu s fotografijom, na osnovi koje se može nedvojbeno utvrditi identitet birača.**

2.2. Utvrđivanje prava glasovanja birača na tom biračkom mjestu

1. Ako birački odbor utvrdi da je birač **upisan u izvadak iz popisa birača „A“** ili „C“, zaokružiti će redni broj ispred njegovog imena i prezimena i uručiti mu glasački listić.

2. Ako birački odbor utvrdi da je birač **upisan u izvadak iz popisa birača „B“**, **neće mu dopustiti glasovanje, osim** ako birač biračkom odboru preda potvrdu za glasovanje izvan mjesta prebivališta (dalje: **žuta potvrda**). Tada će član biračkog odbora zaokružiti redni broj ispred imena birača na izvratku iz popisa birača „B“, uručiti će mu glasački listić, a žutu potvrdu će odložiti u posebnu omotnicu. (*Privitak I, slika 2., žuta potvrda*)

3. Ako birački odbor utvrdi da birač **nije upisan** u niti jedan izvadak iz popisa birača za to biračko mjesto („A“, „B“ i „C“), **neće mu dopustiti glasovanje, osim** ako birač biračkom odboru preda **plavu ili žutu potvrdu za glasovanje**.

- **Ako je birač predao potvrdu za glasovanje (dalje: plava potvrda)**, član biračkog odbora tu plavu potvrdu prilaže uz izvadak iz popisa birača „A“ te uručuje biraču glasački listić. Plava potvrda postaje sastavni dio tog izvotka i **nigdje se ne upisuje**.

- **Ako je birač predao žutu potvrdu** za glasovanje, birački odbor će sve podatke sadržane u žutoj potvrdi **dopisati** u izvadak iz popisa birača „C“, pod rednim brojem koji slijedi, potom će zaokružiti redni broj ispred imena tako upisanog birača te uručiti biraču glasački listić, a žutu potvrdu **odložiti** u posebnu oмотnicu.

Prilikom preuzimanja žute potvrde birački odbor dužan je provjeriti odnosi li se žuta potvrda na prvi krug izbora - 22. prosinca 2019. ili na mogući ponovljeni izbor - 5. siječnja 2020. ovisno o datumu naznačenom na žutoj potvrdi.

4. Ako birački odbor utvrdi da birač **nije upisan u niti jedan izvadak iz popisa birača za to biračko mjesto („A“, „B“ i „C“)** te da nema plavu, ni žutu potvrdu za **glasovanje**, uputit će birača u nadležni ured državne uprave kako bi pribavio potvrdu za glasovanje-plavu potvrdu kojom će birač dokazati da ima pravo glasovati na tom biračkom mjestu. (*Privitak I, slika 1. plava potvrda*).

3. Naputak biračima o načinu glasovanja

Član biračkog odbora **zadužen za uručenje glasačkih listića biračima** predaje biraču glasački listić, kojeg je prethodno nasumično izvukao iz lepezasto postavljenih glasačkih listića okrenutih da se ne vidi serijski broj glasačkog listića odnosno glasački listić na kojeg je birač pokazao da mu se uruči (birač ne smije samostalno uzeti glasački listić iz lepezasto postavljenih glasačkih listića) i daje usmenu uputu biraču o načinu glasovanja i to, primjerice, kako slijedi:

„Otiđite do paravana koji je trenutno slobodan ili do slobodnog mjesta određenog za glasovanje.

Prije glasovanja pročitajte naputak o načinu glasovanja na glasačkom listiću.

Kemijskom olovkom na glasačkom listiću zaokružite redni broj ispred imena samo jednog kandidata za predsjednika Republike Hrvatske za kojeg želite glasovati.

Nakon toga, presavijte glasački listić najmanje na pola i ubacite ga u glasačku kutiju.“

4. Glasovanje birača s invaliditetom, nepismenih birača, slijepih birača te birača koji nisu u mogućnosti pristupiti na biračko mjesto

4.1. Glasovanje uz pomoć druge osobe

Glasovanje se obavlja osobno.

Kada na biračko mjesto pristupi birač koji zbog kakve **tjelesne mane** (sljepoća, slabovidnost, oštećenje gornjih ekstremiteta ili druga oštećenja koja mu onemogućavaju samostalno glasovanje) ili zbog toga što je **nepismen** ne bi mogao samostalno glasovati i na biračko mjesto dođe sa drugom osobom (koja ne smije biti član biračkog odbora), koja je pismena i koja će za njega, po njegovoj ovlasti i uputi, zaokružiti redni broj ispred imena samo jednog kandidata za predsjednika Republike Hrvatske za kojeg naznačeni birač glasuje, predsjednik biračkog odbora **dozvolit** će takvo glasovanje.

Birače koji su glasovali na taj način **mora se** poimenično navesti u zapisniku o radu biračkog odbora u za to predviđenu rubriku (**odjeljak VI. stupac a), obrasca OP-9).**

4.1.1. Glasovanje slijepih birača

Slijepi birači imaju pravo samostalno glasovati uz pomoć tehničkih pomagala-matrice ili uz pomoć druge osobe (pratitelja) koja će po njihovoj ovlasti i uputi zaokružiti redni broj ispred imena samo jednog kandidata za predsjednika Republike Hrvatske za kojeg birač glasuje.

Slijepom biraču koji želi samostalno glasovati birački odbor uručit će:

- pomoćni glasački listić na Brailleovom pismu
- glasački listić za izbor predsjednika Republike Hrvatske i
- matricu pomoću koje će popuniti glasački listić.

Po završetku glasovanja slijepi birač ili njegov pratitelj ubacuje popunjen glasački listić u glasačku kutiju, a pomoćni glasački listić na Brailleovom pismu i matricu vraća biračkom odboru.

Birače koji su glasovali uz pomoć druge osobe (pratitelja) **mora se** poimenično navesti u zapisniku o radu biračkog odbora u za to predviđenu rubriku (**odjeljak VI. stupac a) obrazac OP-9).**

4.2. Glasovanje birača koji nisu u mogućnosti pristupiti biračkom mjestu

4.2.1. Dostava obavijesti biračkom odboru o nemogućnosti pristupa birača biračkom mjestu

Birački odbor omogućit će glasovanje biraču koji zbog teže bolesti, nemoći ili s obzirom na postojanje invaliditeta nije u mogućnosti pristupiti na biračko mjesto radi glasovanja (jer je bolestan kod kuće, osoba s invaliditetom, nepokretna osoba i sl.), ako birač o tome obavijesti nadležno izborno povjerenstvo najranije tri dana prije dana održavanja izbora ili birački odbor do 12,00 sati na dan održavanja izbora.

Ako birač, koji nije u mogućnosti pristupiti na biračko mjesto, a izrazi želju glasovati, ne može o tome samostalno obavijestiti nadležno izborno povjerenstvo ili birački odbor, po njegovoj uputi to može učiniti druga osoba od njegova povjerenja.

Izorno povjerenstvo koje je birač pravovremeno obavijestio da ne može pristupiti na biračko mjesto dužno je o tome dostaviti obavijest predsjedniku ili zamjeniku predsjednika biračkog odbora, zajedno s cjelokupnim izbornim materijalom.

Birački odbor će svakom biraču koji je o nemogućnosti pristupa biračkom mjestu **pravovremeno** obavijestio izborno povjerenstvo, odnosno **na dan izbora do 12,00 sati** birački odbor, omogućiti glasovanje **na adresi u obuhvatu biračkog mjesta**.

Iznimno, kada je birački odbor na dan provođenja izbora, ali **nakon 12,00 sati**, obaviješten da birač koji nije u mogućnosti pristupiti biračkom mjestu želi glasovati ili **ako se povodom pravodobne obavijesti birača** (najranije tri dana prije dana održavanja izbora, a najkasnije na dan izbora do 12 sati) pojave druge okolnosti zbog kojih bi uredno provođenje izbora na biračkom mjestu bilo dovedeno u pitanje, tom će biraču birački odbor omogućiti glasovanje ako birački odbor ocijeni da takvo glasovanje moći provesti bez ometanja glasovanja na biračkom mjestu i ako to tehnički uvjeti dopuštaju.

4.2.2. Postupanje biračkog odbora nakon zaprimanja obavijesti o nemogućnosti pristupa birača biračkom mjestu i glasovanje birača koji ne može pristupiti biračkom mjestu

Radi omogućavanja glasovanja biraču koji nije u mogućnosti pristupiti na biračko mjesto, predsjednik biračkog odbora **prvo** će provjeriti je li birač za kojeg je zatraženo glasovanje izvan biračkog mjesta upisan u izvadak iz popisa birača, odnosno ima li plavu ili žutu potvrdu, a **zatim** će odrediti dva člana biračkog odbora koji će birača posjetiti na adresi u obuhvatu biračkog mjesta i omogućiti mu tajno glasovanje.

S biračkog mjesta potrebno je uzeti više glasačkih listića kako bi birač mogao nasumično odabrati jedan od više glasačkih listića radi zaštite prava tajnosti glasovanja.

Nakon glasovanja, birač će sam presaviti glasački listić, staviti ga u posebnu omotnicu i zatvoriti je u prisutnosti članova biračkog odbora.

4.2.3. Postupanje biračkog odbora nakon povratka na biračko mjesto

Odmah po povratku na biračko mjesto članova biračkog odbora koji su omogućili biraču da glasuje izvan biračkog mjesta, potrebno je na izvatku iz popisa birača zaokružiti u odgovarajućem izvatku iz popisa birača redni broj ispred imena i prezimena birača koji je glasovao na opisani način. Ako je navedeni birač glasovao na osnovi plave ili žute potvrde birački odbor postupit će na način opisan pod točkom 2.2. ovog Podsjetnika.

Navedene birače koji su glasovali na opisani način izvan biračkog mjesta, birački odbor će poimenično navesti u zapisniku o radu biračkog odbora u za to predviđenu rubriku **(odjeljak VI. stupac b) obrazac OP-9)**.

Nakon toga, član biračkog odbora predat će omotnicu predsjedniku biračkog odbora koji će izvaditi presavijeni glasački listić iz omotnice i odmah, bez pregledavanja, presavijeni

glasački listić ubaciti u glasačku kutiju, a preostale neiskorištene glasačke listiće će priložiti uz ostale neupotrijebljene glasačke listiće na tom biračkom mjestu.

Kako bi se osigurala kontrola izlazaka biračkog odbora radi provedbe glasovanja birača izvan biračkog mjesta te ukupnog broja preuzetih i vraćenih glasačkih listića, predsjednik biračkog odbora dužan je osigurati vođenje evidencije izlazaka članova biračkog odbora u skladu s obrascem koji će biti dostavljen na biračko mjesto u izbornom materijalu. Navedeni obrazac dužni su čitko ispuniti i potpisati članovi biračkog odbora koji su proveli postupak glasovanja izvan mjesta prebivališta. (*Prilog II. –tablice o evidencijama*)

4.2.4. Glasovanje birača ispred biračkog mjesta

Kada biračko mjesto, pored svih nastojanja da se osigura pristupačnost osobama s invaliditetom, ne zadovoljava zahtjeve pristupačnosti osobama s invaliditetom, a birač - osoba s invaliditetom dođe ispred biračkog mjesta i izrazi želju glasovati, predsjednik biračkog odbora odredit će dva člana biračkog odbora i uputiti ih da ispred biračkog mjesta omoguće biraču - osobi s invaliditetom glasovanje.

Birački odbor će tom biraču omogućiti glasovanje na način opisan u točki 4.2.2., a nakon glasovanja birača birački odbor će postupiti na način opisan u točki 4.2.3.

5. Postupak s punom glasačkom kutijom za vrijeme glasovanja

U slučaju da se za vrijeme glasovanja glasačka kutija potpuno napuni glasačkim listićima, članovi biračkog odbora istu **ne smiju prazniti prije završetka glasovanja na biračkom mjestu**, već ju moraju zatvoriti sigurnosnom naljepnicom tako da je u cijelosti zatvoren otvor kroz koji se glasački listići ubacuju.

Takva puna glasačka kutija ne smije se ostaviti bez nadzora, već se odlaže na mjesto vidljivo članovima biračkog odbora.

Na mjesto pune glasačke kutije stavlja se druga, prethodno pregledana, prazna i zatvorena glasačka kutija.

Na prednju stranu nove glasačke kutije potrebno je istaknuti grb Republike Hrvatske i glasački listić.

VI. ZATVARANJE BIRAČKOG MJESTA

Biračko mjesto zatvara se u 19,00 sati, ali će se biračima koji su se zatekli na biračkom mjestu u 19,00 sati, omogućiti glasovanje i nakon 19,00 sati.

VII. POSTUPCI BIRAČKOG ODBORA NAKON ZATVARANJA BIRAČKOG MJESTA

1. Općenito

Predsjednik biračkog odbora će nakon zatvaranja biračkog mjesta, odnosno nakon što su glasovali svi birači koji su se zatekli na biračkom mjestu u 19,00 sati, utvrditi jesu li na biračkom mjestu ostale samo one osobe koje mogu prisustvovati postupku utvrđivanja rezultata glasovanja i to:

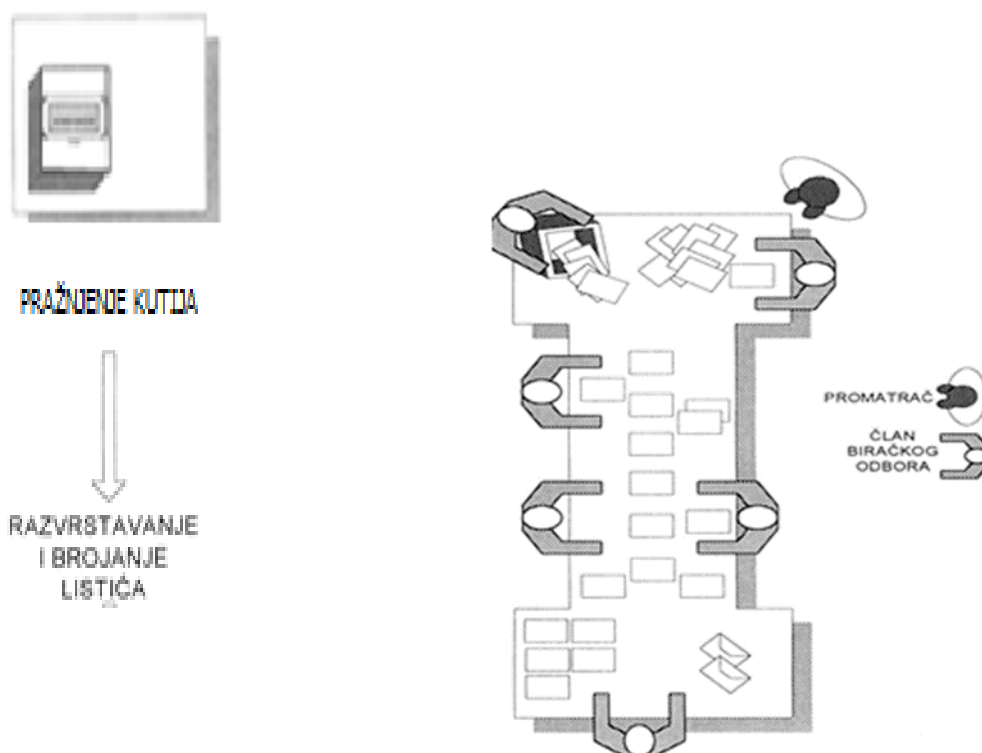
- svi članovi biračkog odbora, i
- promatrači.

Sve ostale osobe predsjednik biračkog odbora će udaljiti s biračkog mjesta.

Birački odbor će pripremiti prostoriju biračkog mjesta za postupak prebrojavanja glasova, po mogućnosti tako da se u sredinu prostorije postavi više stolova (ili jedan veći stol), tako da članovi biračkog odbora mogu sjesti oko stola na kojem će se prebrojavati glasovi.

Promatračima se mora omogućiti promatranje postupka prebrojavanja glasačkih listića i utvrđivanja rezultata glasovanja na način da ne ometaju rad biračkog odbora.

Slika1. Primjer načina pripreme biračkog mjesta za početak prebrojavanja glasačkih listića i utvrđivanja rezultata glasovanja

2. Utvrđivanje rezultata glasovanja na biračkom mjestu

Cijeli postupak utvrđivanja rezultata glasovanja na biračkom mjestu obavljaju zajedno svi članovi biračkog odbora.

Manje od tri člana biračkog odbora ne smije samostalno obavljati radnje utvrđivanja rezultata glasovanja.

2.1. Postupanje biračkog odbora prije otvaranja glasačke kutije

Članovi biračkog odbora, u tijeku postupka prebrojavanja, **smiju imati kod sebe samo grafitnu olovku.**

Kemijska olovka koristi se tek pri ispunjavanju zapisnika o radu biračkog odbora.

Članovi biračkog odbora **zajednički započinju i dovršavaju** čitav postupak brojanja i utvrđivanja rezultata glasovanja.

Birački odbor će:

1. najprije skinuti glasački listić istaknut na glasačkoj kutiji, staviti ga među neupotrijebljene glasačke listiće, prebrojiti **neupotrijebljene** glasačke listiće i sve ih staviti u za to posebno označenu omotnicu, zapečatiti je i na njoj upisati broj takvih glasačkih listića

2. utvrditi ukupan broj birača na biračkom mjestu

Ukupan broj birača na biračkom mjestu utvrđuje se na način da se ukupnom broju birača upisanom u izvatku iz popisa birača „A“ i „B“-prijbroje **plave potvrde.**

3. utvrditi ukupan broj birača koji je glasovao na tom biračkom mjestu prema izvadcima iz popisa birača i prema broju **plavih potvrda**

Ukupan broj birača koji je glasovao na biračkom mjestu prema izvadcima iz popisa birača utvrđuje se na način da se ukupnom broju birača **zaokruženih u izvadcima iz popisa birača „A“, „B“ i „C“** pribroji i broj **plavih potvrda.**

4. nakon što utvrdi ukupan **broj birača koji je glasovao**, pristupiti otvaranju glasačke kutije/kutija.

2.2. Postupanje biračkog odbora nakon otvaranja glasačke kutije

Nakon što birački odbor otvori glasačku kutiju i istrese glasačke listiće, iste će prebrojiti.

Broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji **mora** biti **isti ili manji** od utvrđenog ukupnog broja birača koji su glasovali na tom biračkom mjestu.

Ako je broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji **veći od utvrđenog ukupnog broja birača koji su glasovali** (odjeljak VII. točka 6. zapisnika o radu biračkog odbora,

obrazac OP-9) birački odbor ponovit će još jednom sve radnje vezane uz utvrđivanje ukupnog broja birača koji su glasovali na tom biračkom mjestu prema izvadcima iz popisa birača „A“, „B“ i „C“ te na osnovi plavih potvrda i radnje vezane uz utvrđivanje broja glasačkih listića u glasačkoj kutiji.

Ako i nakon ponovljenih navedenih radnji birački odbor utvrdi da je broj glasačkih listića veći od utvrđenog broja birača koji su glasovali, birački odbor dostavit će izborni materijal nadležnom općinskom odnosno gradskom izbornom povjerenstvu.

- **Odvajanje nevažećih glasačkih listića od važećih**

Nakon što birački odbor utvrdi da je broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji isti ili manji od ukupno utvrđenog broja birača koji su glasovali na tom biračkom mjestu, birački odbor pristupa utvrđivanju važećih, odnosno nevažećih glasačkih listića.

Važeći glasački listić je onaj iz kojega se na siguran i nedvojbjen način može utvrditi za kojeg je kandidata birač glasovao.

Nevažeći glasački listić je:

- neispunjeni glasački listić
- glasački listić na kojem je birač **glasovao za dva ili više kandidata**
- glasački listić popunjen na način da se **ne može sa sigurnošću utvrditi** za kojeg je kandidata birač glasovao.

Nevažeće glasačke listiće potrebno je odvojiti u posebnu oмотnicu.

Zbroj nevažećih i važećih glasačkih listića **mora** odgovarati broju glasačkih listića koji su nađeni u glasačkoj kutiji.

Nakon odvajanja nevažećih glasačkih listića birački odbor **brojanjem važećih glasačkih listića utvrđuje koliki je broj glasova dobio svaki kandidat za predsjednika Republike Hrvatske.**

- **Utvrđivanje broja glasova koje je dobio svaki pojedini kandidat za predsjednika Republike Hrvatske**

Nakon što je utvrđeno koji su glasački listići važeći, potrebno je važeće glasačke listiće razvrstati po glasovima za svakog pojedinog kandidata, dakle razvrstati ih na „hrpice“.

Rezultat prebrojavanja glasova za svakog pojedinog kandidata za predsjednika Republike Hrvatske birački odbor upisat će u zapisnik o radu biračkog odbora (**obrazac OP-9**).

Nakon što birački odbor dovrši postupak utvrđivanja rezultata glasovanja popunit će zapisnik o radu biračkog odbora na primljenom obrascu OP-9.

Ako se prilikom sastavljanja zapisnika o radu biračkog odbora dogodi očita pogreška u pisanju istu treba ispraviti na način da se precrta pogrešan upis tako da on ostane čitljiv, zatim upiše točan podatak, a ispravak potvrdi potpisom, **dakle bez korištenja korekturnog laka ili brisanja pogreške.**

- **Potpisivanje zapisnika o radu biračkog odbora (obrazac OP-9)**

Zapisnik o radu biračkog odbora potpisuju svi članovi biračkog odbora (predsjednik i članovi biračkog odbora te njihovi zamjenici). Ako član biračkog odbora odbije potpisati zapisnik ili ga iz drugog razloga ne potpiše o tome se u zapisniku stavlja službena bilješka.

VIII. DOSTAVA IZBORNOG MATERIJALA NADLEŽNIM IZBORNIM POVJERENSTVIMA NAKON UTVRĐIVANJA REZULTATA GLASOVANJA

Zapisnik o radu biračkog odbora i ostali izborni materijal, uključujući i glasačke kutije, birački odbor dostavlja **nadležnom općinskom odnosno gradskom izbornom povjerenstvu** odmah po završetku rada na utvrđivanju rezultata glasanja, a najkasnije **do 7,00 sati 23. prosinca 2019. i to na mjesto koje odredi općinsko odnosno gradsko izorno povjerenstvo.**

Promatrači mogu pratiti članove biračkog odbora **do trenutka predaje izbornog materijala nadležnom izbornom povjerenstvu i nazočiti predaji istog.**

IX. PROMATRAČI

1. Pravo promatranja

Pravo promatrati izborni postupak, provedbu izbora te rad izbornih tijela imaju:

- **promatrači kandidata za predsjednika Republike Hrvatske (dalje: promatrači kandidata)**
- **promatrači političkih stranaka registriranih u Republici Hrvatskoj koje su predložile kandidata za predsjednika Republike Hrvatske (dalje: promatrači političkih stranaka)**
- **promatrači birača koji su predložili kandidata za predsjednika Republike Hrvatske (dalje: promatrači birača)**
- **promatrači nevladinih udruga registriranih u Republici Hrvatskoj kao udruga koje djeluju na području neovisnog promatranja izbora i/ili promicanja ljudskih i građanskih prava (dalje: promatrači nevladinih udruga) i**
- **promatrači međunarodnih organizacija koje djeluju u Republici Hrvatskoj, diplomatsko-konzularnih predstavništava u Republici Hrvatskoj, međunarodnih udruženja izbornih tijela te izbornih tijela iz drugih država (dalje: strani promatrači).**

Predsjednik ili zamjenik predsjednika biračkog odbora, prije nego promatraču dozvoli promatranje rada biračkog odbora, zatražit će na uvid službenu iskaznicu i javnu ispravu na osnovi koje se na nedvojben način može utvrditi identitet promatrača.

Promatrač je dužan službenu iskaznicu nositi vidljivo istaknutu cijelo vrijeme promatranja izbornog postupka.

Ako nadležno izborno povjerenstvo nije izdalo službenu iskaznicu promatraču, promatrač je dužan biračkom odboru predložiti rješenje Državnog izbornog povjerenstva te javnu ispravu na osnovi koje se može nedvojbeno utvrditi identitet promatrača. Nakon toga birački odbor provjerit će kod nadležnog općinskog odnosno gradskog izbornog povjerenstva nalazi li se navedeni promatrač na popisu promatrača ovlaštenog predlagatelja promatrača.

2. Prava i obveze promatrača

Promatrač ima pravo:

- nazočiti radu biračkog odbora te upozoravati na uočene nepravilnosti
- tražiti presliku ili prijepis zapisnika o radu biračkog odbora čiji je rad promatrao
- nazočiti primopredaji izbornog materijala
- nazočiti radu biračkog odbora od pripremanja biračkog mjesta prije njegova otvaranja, za vrijeme glasovanja, prebrojavanja glasačkih listića i utvrđivanja rezultata glasovanja te ispunjavanja zapisnika o radu biračkog odbora
- stavljati obrazložene primjedbe na rad biračkog odbora u zapisnik o radu biračkog odbora ili ih u pisanom obliku priložiti tom zapisniku te zahtijevati potvrdu o danoj obrazloženoj primjedbi na rad biračkog odbora (*Prilog III.-obrazac potvrde o obrazloženoj primjedbi promatrača na rad biračkog odbora*)
- izvršiti uvid u izborni materijal sve do proglašenja konačnih rezultata izbora, osim izvadaka iz popisa birača.
- dolaziti i odlaziti s biračkog mjesta, ne remeteći postupak glasovanja i rad biračkog odbora.

Promatrač ne smije:

- ometati rad biračkog odbora
- fotografirati, tonski ili filmski snimati biračko mjesto i rad biračkog odbora, a osobito fotografirati izvatke iz popisa birača i glasačke listiće na biračkom mjestu prilikom glasovanja, odnosno utvrđivanja rezultata glasovanja
- za vrijeme promatranja rada biračkog odbora odgovarati na upite birača, a u slučaju da mu se birač obrati, dužan ga je uputiti na predsjednika, zamjenika predsjednika ili člana biračkog odbora
- nositi bilo kakve oznake političkih stranaka ili nevladinih udruga koje promatraju izbore ili kandidata, fotografije kandidata ili druge promidžbene materijale te na bilo koji drugi način utjecati na birače.

3. Prava i obveze biračkog odbora

Ako prostorni uvjeti ili drugi neotklonjivi razlozi ne dopuštaju istodobno promatranje rada biračkog odbora svim promatračima, birački odbor može ograničiti broj promatrača.

Kandidatima, političkim strankama koje su predložile kandidate, biračima koji su predložili kandidate, nevladinim udrugama i stranim promatračima mora se omogućiti da imaju najmanje po jednog promatrača na biračkom mjestu.

Ako promatrač ometa rad biračkog odbora, predsjednik biračkog odbora usmeno će opomenuti promatrača te će ga udaljiti ako unatoč opomeni nastavi s ometanjem rada biračkog odbora.

X. PONOVLJENI IZBOR ZA PREDsjedNIKA REPUBLIKE HRVATSKE

1. Izborni materijal za ponovljeni izbor za predsjednika Republike Hrvatske

U slučaju održavanja ponovljenog izbora za predsjednika Republike Hrvatske birački odbor će od nadležnog izbornog povjerenstva zaprimiti sljedeće:

1) IZBORNI MATERIJAL

- **Izvatke iz popisa birača:**
  - 1) izvadak iz popisa birača označen oznakom „A“ na kojem su navedeni birači koji će na tom biračkom mjestu glasovati prema mjestu prebivališta (dalje: izvadak iz popisa birača „A“)
  - 2) izvadak iz popisa birača označen oznakom „B“ na kojem su navedeni birači koji su privremeno ispisani (dalje: izvadak iz popisa birača „B“)
  - 3) evidencija privremeno upisanih birača „C“ na kojem su privremeno upisani birači koji glasuju izvan mjesta prebivališta (dalje: izvadak iz popisa birača „C“) ili prazan obrazac označen oznakom „C“
- **Glasačke listiće** za izbor predsjednika Republike Hrvatske
- **Oglas s imenima i prezimenima dva kandidata koji sudjeluju u ponovljenom izboru** za predsjednika Republike Hrvatske
- **Obrasce zapisnika** o radu biračkog odbora za izbor predsjednika Republike Hrvatske OP-9 i prijepise zapisnika o radu biračkog odbora.

2) PRIBOR ZA GLASOVANJE naznačen u točki II. ovog Podsjetnika.

2. Rad biračkog odbora u ponovljenom izboru predsjednika Republike Hrvatske

Glasovanje na ponovljenom izboru održat će se pred istim biračkim odborom.

Pravila za rad biračkih odbora propisana ovim Podsjetnikom primjenjivat će se i u ponovljenom izboru predsjednika Republike Hrvatske.

3. Promatrači u ponovljenom izboru predsjednika Republike Hrvatske

Pravo promatrati izborni postupak, provedbu izbora te rad izbornih tijela imaju:

- **promatrači kandidata koji sudjeluju u ponovljenom izboru**
- **promatrači političkih stranaka koji su predložili kandidate za predsjednika Republike Hrvatske koji sudjeluje/sudjeluju u ponovljenom izboru**

- **promatrači birača koji su predložili kandidata za predsjednika Republike Hrvatske** koji sudjeluje/sudjeluju u ponovljenom izboru
- **promatrači nevladinih udruga i**
- **strani promatrači.**

Promatrači koji će promatrati rad biračkih odbora u ponovljenom izboru imaju sva prava i obveze iz točke IX. ovog Podsjetnika.

PRILOG PODSJETNIKU

1. Potvrda za glasovanje tzv. plava potvrda
2. Potvrda za glasovanje izvan mjesta prebivališta tzv. žuta potvrda
3. Evidencija izlazaka članova/zamjenika članova biračkog odbora radi provedbe glasovanja birača izvan biračkog mjesta
4. Evidencija prisutnosti članova biračkog odbora na biračkom mjestu
5. Obrazac potvrde o obrazloženoj primjedbi promatrača na rad biračkog odbora
6. Utvrđivanje prava glasovanja na biračkom mjestu

Zagreb, studeni 2019.